יום ד', כ' באלול תשס"ג (17 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

האח דניאל – יהודי או לא?

בשנת 1959 הגיע לנמל חיפה אדם שביקש לקבל אזרחות ישראלית עפ"י חוק השבות. שמו היה אוסוולד רופאייזן, בן להורים יהודים מפולין. אך מכיוון שהאיש היה לבוש בגלימת כמרים נוצרית, סירב פקיד משרד הפנים לרשום אותו כיהודי. אוסוולד רופאייזן, הידוע בכינוי "האח דניאל", פנה לבג"ץ וביקש צו שיחייב את משרד הפנים להעניק לו אזרחות ישראלית על פי חוק השבות ולרשום "יהודי" בסעיף הלאום של תעודת הזהות שלו.

וזה סיפור חייו:

האח דניאל נולד בפולין בשנת 1922 להורים יהודים והתחנך על ברי היהדות. בנעוריו היה פעיל **בתנועת נוער ציונית** ושהה כשנתיים בהכשרה חלוצית כהכנה לעלייתו ארצה. עם פרוץ המלחמה בין גרמניה לרוסיה, ביוני 1941, הוא נאסר ע"י הגסטפו, אך הצליח לברוח. בהיותו שוב חופשי, הזדהה כגרמני. הוא הצליח לעשות זאת בנקל בשל הצליל הגרמני של שמו: **אוסוולד רופאייזן**. הוא טען שנולד לאב גרמני-שלֵזי ולאם פולניה.

במשך כל התקופה הסתובב **ללא** תעודת זהות. הוא הועסק כמזכיר ומתורגמן בתחנת המשטרה הגרמנית **בעיר מיר**. במסגרת זו, היה מודיע בחשאי ליהודים על מזימות הגרמנים ותוכניות פעולותיהם נגד היהודים. כאשר נודע לו שהגרמנים עומדים לחסל את גטו מיר, הודיע על כך ליהודי העיר וסיפק להם נשק. על סמך ידיעות אלה, נמלטו רבים מהגטו והצטרפו לפרטיזנים. רובם של הניצולים חיים היום בישראל.

עקב ההלשנה הוא נחקר ע"י הממונים עליו, נכלא ושוב הצליח לברוח. הוא מצא מקלט למשך 15 חודש במנזר ובהזדמנות הראשונה הצטרף לשורות הפרטיזנים. הרוסים חשדו בו שהוא מרגל ודנו אותו למוות. הוא ניצל תודות לעדות שמסר לטובתו יהודי מניצולי מיר [מצווה גוררת מצווה! מ.ג.]. לבסוף אף זכה לאות הצטיינות **רוסי** על פעולותיו כפרטיזן.

בשנת 1942, בעת שהותו במנזר, **התנצר**. בשנת 1945 לבש בגדי כומר וניתן לו התואר **האח דניאל**. הוא בחר להצטרף למנזר הכרמליטים, מתוך כוונה להצטרף למנזר זה בארץ ישראל. בזמן מלחמת השחרור ופעמים רבות לאחר מכן, ביקש מהממונים עליו לאפשר לו לעלות לארץ, אך מבוקשו ניתן לו רק בשנת 1958.

כאמור, משרד הפנים סירב להעניק לו אזרחות ישראלית על פי חוק השבות והאח דניאל פנה לבג"ץ. (העתירה הידועה בשם "אוסוולד רופאייזן נגד שר הפנים 72/1962")
סירובו של פקיד משרד הפנים היה מבוסס על החלטת הממשלה הקובעת כי רק אדם שמצהיר בתום לב כי הוא **יהודי ואיננו בן דת אחרת** – ירשם כיהודי.

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**
בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', כ' באלול תשס"ג (17 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

טענותיו של האח דניאל בעתירתו היו:

1. המושג "לאום" אינו זהה עם המושג "דת" (לכן, אפשר להשתייך ללאום היהודי, בלי להשתייך לדת היהודית).
2. יהודי, אף שהתנצר, יהודי הוא.

בשנת 1958 היה גל עליה גדול מפולין. בן גוריון הציע להתחשב בכך ולקבל כיהודי **כל מי שמצהיר על עצמו בתום לב כיהודי.** שר הפנים באותה העת, ישראל בר יהודה (חילוני, חבר קיבוץ יגור, איש מפלגת אחדות עבודה), הנחה את פקידי משרד הפנים לפעול ברוח זו. שרי המפלגות הדתיות, בראשן המפד"ל, התנגדו ופרשו מהממשלה. הממשלה כולה התפטרה כעבור שנה.
עם הקמת הקואליציה החדשה בשנת 1959, הושגה פשרה שקבעה כי ירשם כיהודי כל מי שמצהיר על עצמו בתום לב שהוא יהודי **ואיננו בן דת אחרת.** על פי תוספת זו, לא יכול היה האח דניאל להיחשב כיהודי, לכן עתר לבג"ץ בשנת 1960.
בשנת 1962 נתקבלה פסיקת בג"ץ **נגדו**, ברוב של 4 לעומת 1. אחד מהארבעה, השופט צבי ברנזון, טען שלמרות שהוא רואה בו יהודי, אין הוא מוכן לפעול כמַלְכִּיש דרך לשינוי הגישה בעניין זה.

קיצור נימוקי הרוב (השופט זילברג):
"לפנינו אדם אשר חירף נפשו למות למען חייו היהודים. הַנְסָרֵב לאדם כזה להתמזג עם אחיו? אך אסור לה שתהא ל"אהבה המקלקלת את השורה". האח דניאל אינו מבקש מאיתנו להעביר קו על המשמעות ההיסטורית המקובלת של השם "יהודי". קרבן כזה אין איש רשאי לבקש מאיתנו".

קיצור נימוקי המיעוט (השופט [חיים?] כהן):
"בהיעדר קנה מידה אובייקטיבי הקבוע בחוק עצמו, אין לדעתי מנוס אלא להסתפק בקנה מידה סובייקטיבי לאמור, הזכות לשוב לישראל נתונה לכל אדם המצהיר שהוא יהודי השב למולדתו ורוצה להשתקע בה."

בית המשפט העליון, בבטלו את הצו על תנאי, פסק (תמצית):

א. נכון כי מי שממיר את דתו, עדיין חלים עליו כמה דינים של יהודי, **על פי ההלכה**.
ב. למרות האמור בסעיף א', יהודי הממיר את דתו איננו נחשב יהודי להשלמת מניין לתפילה או לעניין ירושה.
ג. חוק בתי הדין הרבניים קובע כי סמכות בית הדין הרבני היא לגבי יהודים ולכן סמכותו תהיה לגבי השאלה "מיהו יהודי?" על פי דיני ישראל.
ד. **חוק השבות הוא חוק חילוני ולא דתי** ; זהו חוק ישראלי. לכן, לאור המשמעות הרגילה של המונח "יהודי" בפי היהודים – מי שהתנצר איננו יהודי.

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**
בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', כ' באלול תשס"ג (17 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ה. ישראל איננה מדינת **הלכה** אלא מדינת **חוק**. יתכן שעל פי ההלכה **(!)**, המבקש ייחשב יהודי, אך כאן קובעת הדעה הרווחת בציבור, הגורסת **כי "נוצרי" ו"יהודי" הם שני מושגים, שאינם מתאחים**.

ו. המבקש ויתר על לאומיות הפולנית עם עלותו ארצה ולכן, בסעיף הלאום בתעודת הזהות שלו, יש להשאיר את המשבצת ריקה.

http://www.education.gov.il/merkaz/download/dilemot.doc]]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל